

Андріана Біла,
головна консультантка
Департаменту з питань зовнішньої політики
та стратегічного партнерства
Офісу Президента України,
аспірантка Київського національного університету
імені Тараса Шевченка;

Станіслав Литвинов,
режисер-документаліст, культурний діяч,
експерт Українського культурного фонду

РЕНЕСАНС КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ І НИНІШНЬОЇ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ

Анотація. У статті йдеться про культурну дипломатію як перспективну сферу в державній і громадській діяльності. Викладено аргументи про роль, зміст та значення культурної дипломатії в умовах посилення глобальних ризиків. Висловлено припущення про унікальну силу культурної дипломатії, яка здатна допомогти суспільствам, державам протистояти світовим викликам і загрозам. Також у статті обґрунтовано практичну дієвість культурної дипломатії, її ефективність понад методами класичної дипломатії. Як приклад проаналізовано культурну дипломатію України в Сербії на рівні співпраці перших леді обох держав.

Значну увагу приділено культурній дипломатії України як сфері, яка набула особливого розквіту й розвитку в критичних та обмежених обставинах повномасштабного вторгнення росії. Виокремлено, детально описано та проаналізовано декілька національно вагомих проєктів культурної дипломатії, які важливі в контексті збереження української ідентичності, культурних цінностей і поширення правди про джерела й причини війни росії проти України.

Ключові слова: глобальні виклики, мегатренди, культурна дипломатія, повномасштабне вторгнення росії, м'яка сила, українсько-сербські відносини, культурна спадщина, національна ідентичність.

Світ не лише не стоїть на порозі нового порядку, а й вступив у період великого безладу. Перед обличчям нових небезпек необхідно переглянути старі пріоритети. Культурна дипломатія в широкому розумінні набуває дедалі більшого значення, тоді як традиційна дипломатія і військова сила [...] мають обмежену користь у боротьбі із більшістю загроз.
Вальтер Лакер [1]

Сьогодні будь-яка людина у світі відчуває незахищеність, а ще більше — відсутність інструментів, інституцій, механізмів, на які б можна було покластися і які б забезпечили їй стабільність у майбутньому. Тому зниження ступеня захищеності людства в теоретичній площині визначають як один із мегатрендів сучасності [2].

Звіт про глобальні ризики «Global Risks Report 2024 (19th Edition)» [3], що опублікований «World Economic Forum» і створений у партнерстві з «Marsh McLennan» та «Zurich Insurance Group», представляє результати Глобального дослідження сприйняття ризиків (Global Risks Perception Survey, GRPS), яке залучає майже 1500 експертів зі всього світу. Дослідження не просто надає статистичні та фактологічні дані, а й загалом відображає глобальний настрій суспільств, що опинилися у ситуації ще більшого розколу й розгубленості у зв'язку із кризами, що їх спричинили COVID-19 та російсько-українська війна, а згодом і повномасштабне вторгнення росії в Україну 2022 року.

Більшість респондентів (54%), яких опитали в межах Глобального дослідження сприйняття ризиків, очікують певної нестабільності та помірного ризику глобальних катастроф, ще 27% — у передчутті більшої турбулентності та 3% очікують глобальних катастрофічних ризиків, які виникнуть у короткостроковій перспективі. І лише 16% очікують стабільного або спокійного прогнозу на наступні два роки. На 10-річному часовому горизонті прогноз значно негативніший: майже дві третини респондентів у передчутті бурхливого або турбулентного розвитку подій [3].

У переліку десяти головних глобальних викликів для людства впродовж наступних двох років дослідження визначає такі: дезінформація, екстремальні погодні явища, поляризація суспільства, кіберзагрози, міждержавні збройні конфлікти, нестача економічних можливостей, інфляція, вимушена міграція, економічний спад, забруднення довкілля [3].

У тривалішому часовому проміжку, впродовж наступного десятиріччя, ми стикатимемося, як визначає звіт, з іще більш глобальними, масштабними проблемами. На перших місцях нашого будення опиняться такі ризики, як екстремальні погодні явища, критичні зміни в географічній оболонці Землі, втрата біорізноманіття та руйнування екосистем, дефіцит природних ресурсів. Наступні позиції посідають дезінформація та

негативні наслідки технологій штучного інтелекту [3]. Тож більш побутові речі, як-от економічне зростання, боротьба у гонитві за збагаченням і нарощення політичної влади, вже не здаватимуться такими суттєвими.

Однак попри загалом дуже невтішні сценарії нашого майбутнього, ще є шанс для його поліпшення, що означає прийняття всіх можливих ризиків, їх усвідомлення та пом'якшення. У висновках звіту, зокрема, йдеться про те, що колективні дії та транскордонна координація відіграють важливу роль у «пом'якшенні глобальних ризиків». «Із визначенням пріоритетів майбутнього та фокусом на проривних дослідженнях і розробках зусилля окремих суб'єктів можуть зробити світ безпечнішим. Дії окремих громадян, компаній і країн — можливо, незначні самі по собі — здатні, досягнувши критичної маси, зрушити з мертвої точки зниження глобальних ризиків. Нарешті, транскордонна координація залишається єдиним життєздатним шляхом для подолання найбільш загрозливих ризиків безпеці та процвітанню людства» [3].

Саме співпраця, взаємодія, єднання, координація зусиль і співдія навіть у невеликих осередках чи масштабах може значно змінити ситуацію та, хай як пафосно це звучить, вплинути на хід історії. І тут не буде новим згадати, що в глибинній суті будь-якого єднання є порозуміння та діалог, яким покликана служити й задля яких покликана діяти культурна дипломатія.

Культурна дипломатія відкриває сьогодні нові сенси, горизонти для мислення, шляхи для співпраці, прокладає місточки там, де, здавалося б, це неможливо.

Нині Україна з погляду зовнішньої політики та міжнародних відносин стала суб'єктною державою, яка активно ініціює нові формати співпраці та ефективно налагоджує й посилює діалог із багатьма державами світу. Однак є чимало країн, з якими двосторонні взаємини — це ніби тонкий напружений канат, який будь-якої миті може розірватися через ті чи ті обставини й чинники. У таких відносинах обидві сторони лавірують, намагаючись не зачепити гострих кутів. До країн, із якими Україна має політично й дипломатично непрості відносини, належить Сербія.

В умовах повномасштабної військової агресії росії проти України Республіка Сербія не надає Україні безпекової допомоги, не приєдналася до санкцій проти рф інших держав і не запровадила власних. Єдина допомога, яку наша держава отримує від Сербії, — це гуманітарна. Наприклад, виділення коштів на допомогу дітям і тимчасово переміщеним особам в Україні та за її межами, передання автомобілів швидкої допомоги, електроенергетичного обладнання у межах гуманітарної допомоги ЄС, забезпечення відпочинку для українських дітей.

Республіка Сербія — та держава, з якою Україна хотіла б мати більш дружні відносини, як, наприклад, з іншими державами Балкан. Так само

ми сподіваємося на більшу підтримку цієї країни й вияв солідарності в усіх вимірах.

Промовистою історією, яка підтверджує неоднозначність сербської політики щодо України, є участь у Глобальному саміті миру в Бюргенштоку, Швейцарія, 15–16 червня.

До останнього моменту Сербія офіційно не підтверджувала свою участь, а її присутність на найвищому рівні була взагалі із самого початку процесу підготовки до саміту малоймовірною. Лише буквально за добу до початку Глобального саміту миру сербська сторона таки підтвердила свою участь, зареєструвавши Міністра закордонних справ. Важливим і сприятливим для нас кроком Сербії стало приєднання її до спільного комюніке за результатами саміту [4].

А втім, навіть неозброєним оком і без професійного аналізу можна чітко простежити складність українсько-сербських взаємин на політичному та дипломатичному рівнях. Адже двосторонні контакти, дипломатична комунікація є фактично лише формальністю без вагомих зрушень і практичних результатів. Тож вислів про «обмежену користь традиційної дипломатії» американського історика та журналіста Вальтера Лакера на початку статті в цьому разі ілюстративний [1].

Натомість, за його твердженням, є те, що може виявитися набагато ефективнішим і дієвішим, ніж традиційні методи впливу, — культурна дипломатія [1].

Можливо, для когось буде незвичним довідатися, що Україна провадить у Сербії досить активну культурну дипломатію. Її основою цього є дружба між першими леді України й Сербії — Оленою Зеленською та Тамарою Вучич.

Тамара Вучич брала активну участь у Саміті перших леді та джентльменів 2021 [5] та 2022 років [6], що їх ініціювала Олена Зеленська, а також долучається до заходів на тему ментального здоров'я, яку, зокрема й на міжнародному рівні, просуває дружина Президента України [7]. Для інформаційного розголосу та привернення уваги громадськості до теми ментального здоров'я, яка актуальна для всіх постраждалих від війни українців, перша леді Сербії навіть організувала окрему потужну конференцію [7].

Щоб прилучитися до заходу, а також посприяти розвитку комунікації між президентами України та Сербії Володимиром Зеленським та Александаром Вучичем, Олена Зеленська спільно з очільником МЗС Дмитром Кулебою прибули до Сербії. Ця поїздка стала першою в контексті двостороннього обміну візитами на високому рівні з початку повномасштабної агресії рф проти України.

Перший день перебування в Белграді стосувався реалізації проєктів культурної дипломатії за ініціативи першої леді України. 12 травня О. Зеленська та Міністр закордонних справ України Д. Кулеба разом із першою леді

Сербії Т. Вучич і Міністром закордонних справ Сербії Марком Джуричем відкрили українську книжкову полицку в Белградській бібліотеці. Центральна бібліотека столиці Сербії отримала понад двісті книжок про сучасну війну росії проти України, історію нашої держави, її культуру, традиції, кухню, туристичні місця, а також там презентували дитячу літературу [8].

Започатковано роботу українськомовного аудіогіда в історичній фортеці Калемегдан у центрі Белграда в межах реалізації ініціативи Олени Зеленської щодо поширення української мови в найвідоміших пам'ятках світу [8].

Посольство України в Сербії, звітуючи про візит першої леді О. Зеленської та міністра Д. Кулеби, відзначило значний інтерес з боку сербських, регіональних і світових ЗМІ. Тому широке позитивне висвітлення візиту сербськими, зокрема й провладними, ЗМІ, сприятиме поліпшенню іміджу України в Сербії та дасть змогу нівелювати негативний вплив російської пропаганди, яка досі домінує в країні.

За оцінкою провідних сербських ресурсів та експертів, об'єднаний візит першої леді України О. Зеленської та Міністра закордонних справ Д. Кулеби став потужним рухом і справжнім ноу-хау для досягнення цілей української дипломатії в Сербії та регіоні. Водночас він відкрив можливості для наступних кроків з метою подальшого розвитку двосторонньої співпраці [9].

Професорка Джорджтаунського університету Сінтія Шнайдер у своїй статті «Cultural Diplomacy: Hard to Define, but You'd Know It If You Saw It» подає одне з визначень культурної дипломатії як «вулиці із двостороннім рухом» [10]. Це твердження містить важливу суть культурної дипломатії як комунікації, як тієї сфери, яка майже завжди передбачає відповідь на запит і співпрацю.

Культурна дипломатія побудована на високих цінностях та ідеалах, на прагненні зробити цей світ ліпшим за допомогою живопису, кіно, літератури, театру, скульптури й інших напрямів. Тому навіть якщо співтворці культурної дипломатії є політично різними, дипломатично холодними, то є великий шанс, що їх можна об'єднати довкола якихось спільних цінностей, тем, знань у мистецтві, наприклад. Культурна дипломатія працює в довгостроковій перспективі. І хоча вона й не пояснює і не компенсує непопулярну політику, її не можливо кількісно виміряти, але вона може суттєво поліпшити взаєморозуміння між різними народами та культурами, робити якісний внесок у майбутнє. Ми не можемо сподіватися на великий прорив у відносинах із такими державами, як, наприклад, Сербія, Єгипет, Казахстан чи навіть Туреччина. Можливо, з ними взаємини завжди будуть складними й непередбачуваними. Але у відповідальні та вирішальні для нашої історії моменти ми завжди зможемо покладатися на

силу культурної дипломатії, яка не має протоколу, застережень, правил і рамок. І яка аж ніяк не є «м'якою», а по-справжньому сильною та проривною потугою.

У світі, який переповнений глобальними викликами та загрозами, культурна дипломатія здатна не лише полегшувати приреченість буття кожної людини, а й давати віру в краще майбутнє цілим суспільствам. Якщо через достатньо потужний проєкт культурної дипломатії вдається пояснити про культурну спадщину та історію свого народу іншим народам, країнам, суспільствам, то є велика надія на те, що знання про нього, його особливості й ідентичність збережуться надалі. Це надзвичайно актуально в умовах сучасної розмитості кордонів, міграційної кризи, роботизації усіх сфер. Адже культурна дипломатія — це не лише про порозуміння, а й пізнання та взаємозбагачення.

Яскравим і неординарним прикладом вагомого й надзвичайно потужного проєкту культурної дипломатії, який покликаний розповідати світові про українську ідентичність, є сучасне видання історико-етнографічного мистецького альбому «Україна та Українці», що його втілив Національний центр народної культури «Музей Івана Гончара» й український бренд «Gunia Project» [11].

Це видання вибраних 130 аркушів відомого фундаментального авторського 118-томного історико-етнографічного альбому художника, збирача українських старожитностей Івана Гончара «Україна та Українці». Воно містить унікальні рідкісні світлини, що універсальною мовою візуального зображення розповідають світові про Україну, її минуле, культурну спадщину, про антропологічні типи українців, їхні традиції, особливості життя, предмети побуту, ландшафти й архітектуру, ужиткове мистецтво різних регіонів України в період з 1950-х до 1993 року, а також пояснюють іноземному реципієнту про давню суб'єктність українців і їхню приналежність до загальноєвропейського контексту історії та культури.

Альбом «Україна та Українці», по-перше, важливий тим, що відкриває українцям себе самих. І це особливо цінно, коли мільйони громадян України як вимушені переселенці чи мігранти розкидані різними країнами. Для українців, які здебільшого вже ніколи не повернуться на свою рідну Батьківщину, бо знайшли іншу, такі проєкти стають культурним свідченням, фіксацією та нагадуванням про їхнє походження, коріння.

По-друге, у цьому виданні ціла низка необхідних чітких сигналів, своєрідних послань усьому світові про національну самобутність українців, їхні історичні межі, причину загарбницької військової агресії росії проти України та чому, власне, українська перемога є історичною справедливістю.

Наприклад, «Україна та Українці» містить фотодоказ того, що українці населяли півострів Крим ще на початку ХХ століття, розвінчуючи радянський і російський міф про те, що вони начебто потрапили на півострів лише у 1960-х роках [11, с. 12].

Також альбом нагадуватиме іноземному читачеві про злочин Чорнобиля, який здійснила саме радянська влада 1986-го. До того сумнозвісного року містечко Чорнобиль було перлиною поліського краю, який, за твердженням докторки історичних наук, професорки, наукової редакторки видання Марини Гримич, «вирізнявся на тлі інших українських регіонів своєю стриманістю, лаконічністю і глибинною архаїкою» [11, с. 20].

Видання, на перший погляд, демонструє дуже вишукані й красиві елементи побуту, стилю, святковості й будення українців, але за цими цікавими привабливими світлинами лежить якась глибша, здебільшого трагічна історія. Наприклад, в альбомі є аркуші про нині зруйновані росією Бородянку, Бучу й Гостомель, а також населені пункти Харківщини, Сумщини, які зараз щодня потерпають від обстрілів ворожими ракетами, дронами, авіабомбами [11].

Окрім цього, є важливі фотосвідчення екологічної катастрофи внаслідок радянського злочину — затоплення сіл уздовж усього Дніпра. В альбомі «Україна та Українці» представлено чотири затоплених села: Гусинці, Рудяків, Андруші, Жовнин — побут і культурні особливості їхніх жителів за кілька років до знищення [11, с. 181].

Найбільшу увагу в проекті, справді, приділено тим місцевостям, які найбільше постраждали від гуманітарних і техногенних катастроф минулого століття, а також від руйнації нинішньої російсько-української війни.

«Україна та українці» є потужним і промовистим інструментом культурної дипломатії України у світі, який містить як зовнішню неперевершену естетику, так і глибокий внутрішній зміст.

Альбом видано українською та англійською мовою, підтримано Міністерством закордонних справ України, а отже, він має потенціал стати частиною офіційних заходів найвищого рівня, а сама книга — протокольним подарунком для іноземних лідерів, політиків, дипломатів. Також видання може увійти до проекту першої леді України Олени Зеленської «Українська книжкова полицка», бути презентоване на міжнародних книжкових виставках, літературних подіях або ж просто опинитися в оселі будь-якого іноземця і стати для нього справжнім мистецьким та історичним відкриттям.

Один із викликів, з якими зіткнулася Україна через повномасштабне вторгнення росії, — збереження української культурної спадщини. Безліч пам'яток зруйновано, більшість із них перебувають під постійною загрозою знищення.

Одним із помітних і діяльних у площині культурної дипломатії заради збереження мистецтва є український бренд «OLIZ». Варто згадати про окремий спецпроект бренду «OLIZ» спільно з ініціативою Президента України «UNITED24». Йдеться про створення колекції хусток «Викрадене мистецтво», присвяченої зруйнованим українським музеям внаслідок агресивних воєнних злочинів росії, а також пам'яткам мистецтва, які в різний період були незаконно вивезені, викрадені російською федерацією.

Це, зокрема, шовкові хустки з такими назвами: «Мозаїка Дмитро Солунський», «Сарматське золото», «Поліна Райко», «Архип Куїнджі». Окремий наголос на Херсонському художньому музею імені Олексія Шовкуненка, звідки в перші місяці повномасштабного вторгнення росії в Україну, під час окупації, було вивезено сотні, можливо, й тисячі експонатів. Тож для привернення уваги до викрадених мистецьких цінностей створено шовкові хустинки, які візуально присвячені картинам, що були в експозиції українського музею. Наприклад, на шовку зображена робота херсонської художниці Людмили Вітковської «Біля дуба русалоньки мовчки дожидали...». Також зображено картину Віри Семенюк «Засвіт встали козаченьки», Олексія Шовкуненка «Завод працює» із відтворенням індустріального пейзажу Донецька, а ще — роботу Володимира Чуприни «Іриси». Ці картини російські окупанти викрали восени 2022 року [12].

Спецпроект «OLIZ» і «UNITED24», справді, розповідав і досі розповідає світові про втрачені українські скарби та вже привернув увагу світових знаменитостей, відомих особистостей, лідерів думок. Хустку «Поліна Райко» із зображенням химерних диво-тварин одягла публічно французька акторка Єва Грін [12]. Також французький філософ і журналіст Бернар-Анрі Леві в присутності поважних гостей продемонстрував хустку-паше «Поліна Райко» у французькому представництві при ООН, де відбувався показ його документального фільму про Україну [12].

Окремої уваги заслуговує проєкт «OLIZ», а саме Христини Оліярник, спільно з ініціатором руху #ТворимоКультуруРазом Станіславом Литвиновим і Національним заповідником «Софія Київська» щодо створення унікальної мистецької колекції «Оранта». На шовку було відтворено образ головної святині-Берегині України, а також неповторні орнаменти Мазепинської капели й інші фрески та мозаїки центрального собору України. Презентація колекції «Оранта» привернула увагу багатьох іноземних дипломатів, акредитованих в Україні, зокрема, на захід, який відбувся за ініціативи творців колекції та сприяння Генеральної дирекції з обслуговування іноземних представництв та асоціації «Подружжя українських дипломатів», завітали Надзвичайні та Повноважні Посли й дипломати Грузії, Канади, Литви, Мексики, Молдови, Німеччини, Словаччини, Словенії та Угорщини [13].

Варто підкреслити, що цей проєкт став справжнім надбанням культурної дипломатії України й утілює в собі не лише духовну, мистецьку, історичну глибину й потугу, а й жіночу силу та мудрість. Передусім тому, що головним символом цього культурно-дипломатичного проєкту стала Берегиня українського народу Оранта, а також і тому, що місцем зародження ідеї і її втілення є тисячолітній епіцентр української державності та дипломатії — Софія Київська. Саме тут сьогодні новопризначені послы іноземних держав вручають Вірчі грамоти Президентів України, сюди часто навідуються високоповажні гості, світові лідери. Оранта досі нагадує всім про те, що саме звідси беруть свій початок кілька знаних європейських династій. Важливо, що символічний протокольний подарунок — шовкову хустину із зображенням Оранти — вже вдалося вручити самій Королеві Швеції, а також низці поважних шведських посадовців. Надалі колекція «Оранта» мандруватиме світом, і завдяки лідерству директорки Національного заповідника «Софія Київська» Нелі Куковальської шовкові подарунки з національним українським символом будуть вручені ще багатьом відомим іноземним діячам.

Дослідження аналітичного центру «Brand Ukraine» про сприйняття України у світі у 2023 році, яке було презентовано 7 березня 2024 року, засвідчує важливий факт: сприйняття нашої держави перейшло з кількісного у якісне [14]. Це означає, що іноземці хочуть довідуватися про Україну здебільшого вже не через призму війни та потокових новин, а саме якісно — тобто через культуру, історію й мистецтво. Тож це неабиякий шанс перевідкрити Україну світові, зацікавити й зафіксувати передусім у європейському культурному просторі.

Сьогодні інтерес до українського живопису, кіно, літератури, театру вельми зростає — Україна переживає справжній ренесанс культурної дипломатії. Важливо не втратити цю хвилю, а й далі працювати в різних стилях, за допомогою різноманітних інструментів посилювати імідж і впізнаваність нашої держави у світі. Війна росії проти України неодмінно закінчиться, а відтак і зникне емоція співчуття та співпереживання. Питання в тому, що залишиться після них.

Культурна дипломатія як сфера, як феномен набуватиме дедалі більшого значення. В умовах глобальних викликів, роботизації та розвитку штучного інтелекту виникатиме значний запит на справжнє, те, що здатне передати емоції, почуття, здатне розрадити та навіть поліпшити ментальне здоров'я. Якщо світова спільнота достатньо дозріє, щоб шукати реальні рішення для самозбереження й дієвої боротьби із загрозами, — їй неодмінно потрібно буде об'єднуватися поза політичними упередженнями. І єдиним інструментом, можливістю для цього стане якраз культурна дипломатія.

Хотілося б вірити, що в майбутньому уряди держав, зокрема й України, спрямовуватимуть чимало коштів із бюджетів саме на цю сферу та приділятимуть достатньо уваги підтримці приватних ініціатив, громадських організацій, культурних центрів, окремих митців, громадських і культурних діячів, які здатні продукувати нові ідеї, смисли, проекти в царині публічної й культурної дипломатії, будуючи так нові мости і змінюючи світ на краще. «Soft power requires hard dollars» [10], — стверджує у своїй статті про культурну дипломатію американська професорка Сінтія Шнайдер, і з цим важко не погодитись.

1. Laqueur, W. (1994) 'Save Public Diplomacy', *Foreign Affairs*, 73(5), pp. 19–24.
2. Коппель О.А. Глобальні тренди світової політики // Регіональні студії. Ужгород, Видавничий дім «Гельветика», 2020. Вип. 20. С. 109–114.
3. World Economic Forum (2024) *The Global Risks Report 2024*. 19th edition. Available at: https://www3.weforum.org/docs/WEF_The_Global_Risks_Report_2024.pdf
4. Спільне комюніке про основи миру // Офіційне інтернет-представництво Президента України. 16 червня 2024 року. URL: <https://www.president.gov.ua/news/spilne-komyunike-pro-osnovi-miru-91581>
5. Участь першої леді Республіки Сербії, пані Тамари Вучич, у Саміті перших леді та джентельменів у Києві // Посольство Республіки Сербія в Україні. 2021. URL: <http://www.kiev.mfa.gov.rs/ukr/newstext.php?subaction=showfull&id=1629984199>
6. Україна та світ: майбутнє, яке ми (від)будуємо разом // Другий Саміт Перших Леді та Джентльменів. 2022. URL: <https://2022.kyivsummitflg.gov.ua>
7. Перша леді України в Сербії взяла участь у Конференції з ментального здоров'я // Офіційне інтернет-представництво Президента України. 13 травня 2024. URL: <https://www.president.gov.ua/news/persha-ledi-ukrayini-v-serbiji-vzjala-uchast-u-konferenciyi-90873>
8. Олена Зеленська зустрівалася з Президентом та першою леді Сербії // Офіційне інтернет-представництво Президента України. 13 травня 2024. URL: <https://www.president.gov.ua/news/olena-zelenska-zustrilas-ya-z-prezidentom-ta-pershoyu-ledi-se-90881>
9. Tanjug (2024) *Supruga predsednika Ukrajine Olena Zelenska u poseti Beogradu*, 12 May. Available at: <https://www.tanjug.rs/srbija/drustvo/87868/supruga-predsednika-ukrajine-olena-zelenska-u-poseti-beogradu/vest>
10. Schneider, C. (2006) 'Cultural Diplomacy: Hard to Define, but You'd Know It If You Saw It', *Brown Journal of World Affairs*, 13(1), pp. 191–204.
11. Офіційний сайт проекту «Україна та Українці». URL: <https://ukraineandukrainians.com>
12. Викрадене мистецтво // OLIZ. URL: <https://oliz.com.ua/pc/vikradene-mistectvo>
13. OLIZ. Сторінка бренду «OLIZ» у соціальній мережі «Facebook». Допис від 25 квітня 2024 р. URL: <https://www.facebook.com/share/p/HYxmnKpsu7o5k3Qy>
14. Звіт про сприйняття України у світі 2023 від Brand Ukraine // BRAND UKRAINE. 7 березня 2024. URL: <https://brandukraine.org.ua/uk/news/zvit-pro-spriynyattya-ukrayini-u-sviti-2023-vid-brand-ukraine>

Andriana BILA,
*Chief Consultant of the Department for Foreign Policy
and Strategic Partnership of the Office of the President of Ukraine,
Postgraduate Student of Taras Shevchenko National University of Kyiv;*

Stanislav LYTVYNOV,
*Documentary film director, cultural figure,
UCF expert*

THE RENAISSANCE OF UKRAINE'S CULTURAL DIPLOMACY AMID GLOBAL CHALLENGES AND ONGOING FULL-SCALE WAR

Abstract. The article discusses cultural diplomacy as a promising field in state and public activities. It presents arguments about cultural diplomacy's role, content, and significance in the face of increasing global risks. The article highlights cultural diplomacy's unique strength, which can help societies and states withstand global challenges and threats. The article also proves the practical effectiveness of cultural diplomacy, demonstrating its efficiency beyond traditional diplomatic methods.

The authors note that Ukraine has become a subject state in foreign policy and international relations, initiating new cooperation formats and effectively strengthening dialogue with many countries. The article pays special attention to Ukraine's cultural diplomacy, which has flourished and developed under the critical and constrained conditions of Russia's full-scale invasion. The complex political and diplomatic relations between Ukraine and Serbia provide an illustrative example of the effectiveness of cultural diplomacy. The authors describe in detail the successful combination of Ukraine's First Lady Olena Zelenska and Foreign Minister Dmytro Kuleba's visits to Serbia, displaying the opportunities for the following steps to develop bilateral cooperation further.

The article identifies, describes, and analyses several nationally significant cultural diplomacy projects that are important in the context of preserving Ukrainian identity, cultural values and spreading the truth about the origins and causes of Russia's war against Ukraine.

The article stresses that the global community must unite to find real solutions for self-preservation and effectively combat a wide range of global challenges. In this regard, cultural diplomacy is a unique opportunity and an effective tool for overcoming political prejudices and other challenges that hinder efficient intergovernmental cooperation.

Keywords: global challenges, megatrends, cultural diplomacy, Russia's full-scale invasion, soft power, Ukrainian-Serbian relations, cultural heritage, national identity.